

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія економіки та управління

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни «Організація і методика аудиту»
вибіркових компонент
освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Облік і аудит

за темою № 5 - Аудит безготівкових розрахунків

Харків 2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 23.09.21 № 8

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу Харківського
національного університету
внутрішніх справ
Протокол від 22.09.21 № 2

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 22.09.21 № 8

Розглянуто на засіданні циклової комісії економіки та управління, протокол від 31.08.21 № 1

Розробники: викладач циклової комісії економіки та управління, спеціаліст вищої категорії, викладач – методист Бондаренко Л.Ф.

Рецензенти:

1. Голова циклової комісії економіки та управління КЛК ХНУВС, к.е.н., спеціаліст вищої категорії, викладач – методист, Цимбалістова О.А.
2. Професор кафедри бізнес адміністрування, маркетингу і туризму Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського, д.е.н., професор Дружиніна В.В.

План лекції:

1. Особливості нормативної бази аудиту безготівкових розрахунків
2. Мета, завдання та предметна область аудиторського дослідження
3. Методологія аудиту безготівкових розрахунків

Рекомендована література:

Основна література:

1. Аудит: методика і організація : навч. посібник / Н. І. Гордієнко, О. В. Харламова, Ю. І. Мізік, О. О. Конопліна ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 319 с.
2. Аудит: навч. посіб. / С.І. Дерев'янко, Н.П. Кузик, С.О. Олійник та ін. — К.: ЦУЛ, 2016. — 380с.
3. Аудит: навчальний посібник / А. О. Баранова, Т. А. Наумова., А.І. Кашперська. – Х.: ХДУХТ, 2017. – 246 с.
4. Виноградова М.О., Жидєєва Л.І. Аудит: Навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2014. — 500с.
5. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: Постанова Правління НБУ від 21.01.2004р. №22 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
6. Коваль М.І., Михайленко О.В. Аудит: організація і методика.— К.: ВД "Персонал", 2014. — 222с.
7. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013р. №433 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
8. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2016–2017 років (частина I) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.apu.net.ua/1151-miznarodni-standarti-kontrolu-yakosti-2016-2017>
9. Никонович М.О. Аудит: Підручник. — К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. — 748с.
10. Пашкевич М.С. Контроль: незалежний, внутрішній, державний: навч. посіб. : у 2 ч. Ч. 1. Незалежний аудиторський та внутрішньогосподарський контроль [Електронний ресурс] / М.С. Пашкевич, Н.Л. Шишкова ; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. – Електрон. текст. – Дніпро : НГУ, 2017. – 182 с.
11. Пилипенко І.І., Каменська Т.О., Корінько М.Д., Проскуріна Н.М., Редько О.Ю. Аудит: підручник / За ред. І.І. Пилипенка. – К.: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2015. – 643 с.
12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 року №

- 237 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000р. №20 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
14. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
15. Рядська В.В., Петраков Я.В. Аудит: практикум. — К.: ЦУЛ, 2018.— 416с.

Допоміжна література:

16. Верига Ю. А. Іщенко В.Л., Гладких Т.В. та ін. Бухгалтерський облік і аудит. Термінологічний українсько-російсько-англійський словник: Навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2012. — 292с.
17. Войнаренко М.П., Пономарьова Н.А., Замазій О.В. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту: Навчальний посібник для ВНЗ. — К.: ЦУЛ, 2010.— 488с.
18. Воронко Р.М., Редченко К.І., Благун І.Г. Міжнародні системи обліку і звітності та аудиту: Навчальний посібник для ВНЗ. — Львів: Магнолія 2006, 2011.— 522с.
19. Гаркуша Н.М., Цуканова О.В., Горошанська О.О. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті: Навчальний посібник для ВНЗ. — К.: Знання, 2011.— 591с.
20. Господарський кодекс України від 16.01.2003р. №436-IV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
21. Дікань Л.В., Голуб Ю.О., Синюгіна Н.В. Державний аудит: Навчальний посібник для ВНЗ. / За ред. Дікань Л.В. — К.: Знання, 2011.— 503с.
22. Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. Організація і методика аудиту: Підручник для ВНЗ. — К.: Каравела, 2012. — 544с.
23. Лозовицький С.П. Аудит: Навчальний посібник для ВНЗ. — Львів: Магнолія 2006, 2011.— 466с.
24. Любенець С.В. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті: Навчальний посібник. — Львів: Магнолія 2006, 2010.— 261с.
25. Немченко В.В., Редько К.О. та ін. Аудит в Україні: основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту. — К.: ЦУЛ, 2012. — 540с.
26. Огійчук М.Ф., Новіков І.Т., Рагуліна І.І. Аудит: організація і методика: Навчальний посібник для ВНЗ. — 2-е вид. — К. Алерта, 2012.— 664с.
27. Петренко С.М., Пальцун І.М. Аудит: теорія і практика застосування міжнародних стандартів: Навчальний посібник для ВНЗ. — Львів: Магнолія 2006, 2013.— 520с.
28. Сметанко О.В., Шарапова І.С., Горбачьов В.О., Бурдюг Н.В. та ін. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті: Навчальний посібник. / За ред.

Сметанко О.В.— К.: ЦУЛ, 2013.— 456с.

29. Стасишен М.С., Піча Ю.В. Основи аудиту в схемах, графіках і таблицях: Навчальний посібник для ВНЗ. — К.: Каравела, 2012.— 192с.

30. Суха О.Р. Аудит. Навчальний посібник.— Львів: Новий світ-2000, 2011.— 284с.

31. Труш В.Є., Калінська Т.А., Алексєєва Т.А., Дмитрієнко І.О. Організація і методика аудиту підприємницької діяльності: Навчально-методичний посібник. / За ред. Труша В.Є.— Херсон: Олди-плюс, 2010.— 150с.

32. Утенкова К.О. Аудит: Навчальний посібник для ВНЗ. — К.: Алерта, 2011.— 408с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

33. Офіційний портал Верховної Ради України: Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>

34. Офіційний сайт «Вісник податкової служби України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua>.

35. Офіційний сайт журналу «Все про бухгалтерський облік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vobu.ua>

36. Офіційний сайт журналу «Дебет-Кредит» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dtki.com.ua>

1. Особливості нормативної бази безготівкових розрахунків

Основними фінансово-правовими державними актами, які регулюють систему грошових розрахунків в Україні, є:

1. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затвердженим постановою Правління Правління НБУ від 29.12.2017 р. №148

2. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті від 21.01.2004р. № 22

Інструкція №22 розроблена відповідно до Законів України «Про Національний банк України», «Про банки і банківську діяльність», «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні», Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, інших законодавчих актів України та нормативно-правових актів Національного банку України. Вона встановлює загальні правила, види і стандарти розрахунків юридичних і фізичних осіб та банків у грошовій одиниці України на території України, що здійснюються за участю банків.

Вимоги інструкції №22 поширюються на всіх учасників безготівкових розрахунків, а також на стягувачів, які здійснюють примусове списання коштів з рахунків цих учасників, та обов'язкові для виконання ними.

Інструкція № 22 наводить загальні правила документообігу щодо безготівкових розрахунків, описує порядок здійснення розрахунків із застосуванням платіжних доручень, платіжних вимог-доручень та розрахункових чеків, за акредитивами, за допомогою систем, дистанційного обслуговування, примусового списання коштів на підставі виконавчих документів, що видані

судами, договірною списання, під час здійснення заліку взаємної заборгованості, виконання банками заходів щодо арешту коштів на рахунках клієнтів.

3. Закон України «Про платіжні системи та переказ грошей в Україні» від 05.04.2001р. № 2346-III визначає загальні засади функціонування платіжних систем в Україні, поняття та загальний порядок проведення переказу коштів в межах України, а також встановлює відповідальність суб'єктів переказу.

4. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затверджена постановою Правління Національного банку України від 12.11.2003р. № 492, регулює правовідносини, що виникають під час відкриття банками, їх відокремленими структурними підрозділами, які здійснюють банківську діяльність від імені банку, поточних і вкладних (депозитних) рахунків у національній та іноземних валютах суб'єктам господарювання, фізичним особам, іноземним представництвам, нерезидентам-інвесторам, виборчим блокам політичних партій, тобто розкриває порядок відкриття банками рахунків суб'єктам господарювання для здійснення безготівкових грошових розрахунків.

5. Закон України «Про валюту і валютні операції» від 21.06.2018р. № 2473-VIII, в якому описані вимоги до організації взаєморозрахунків з нерезидентами.

6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999р. № 237.

7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000р. № 20.

2. Мета, завдання та предметна область аудиторського дослідження

Метою аудиту безготівкових розрахунків є підтвердження аудиторським звітом інформації щодо повноти, достовірності, законності та об'єктивності здійснених і відображених у бухгалтерському обліку й звітності безготівково-розрахункових операцій та дебіторської і кредиторської заборгованості.

Основним завданням аудиту безготівкових розрахункових операцій є встановлення об'єктивної істини щодо інформації про безготівково-розрахункові операції, дебіторську і кредиторську заборгованість, складання думки аудитором про достовірність, законність, повноту та об'єктивність відображених у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності операцій, донесення цієї думки через аудиторський звіт до користувачів інформації.

Для досягнення поставленої мети та виконання завдань, які стоять перед аудитором безготівково-розрахункових операцій, аудитор повинен перевірити:

- правильність оплати чи отримання сум за прийняті або відвантажені матеріальні цінності;
- наявність виправдовувальних документів при здійсненні цих операцій і правильність їх оформлення;

- повноту оприбуткування і правильність списання отриманих цінностей;
- наявність на рахунках простроченої заборгованості та зобов'язань зі строком позовної давності, який минув;
- стан синтетичного й аналітичного обліку по розрахункових операціях, правильність використання відповідних рахунків Плану рахунків;
- правильність перенесення вхідного сальдо при відкритті відповідних рахунків Головної книги на наступний обліковий період;
- стан дебіторської заборгованості та зобов'язань за встановленими критеріями;
- правильність розрахунків по дебіторській заборгованості та зобов'язаннях (оплата грошовими коштами, векселями, іншими матеріальними цінностями, застосування бартерних операцій);
- правильність оцінки зобов'язань та дебіторської заборгованості, розрахунок величини резерву сумнівних боргів;
- правильність класифікації дебіторської заборгованості та зобов'язань, наявність відповідних необхідних роз'яснень у примітках до фінансової звітності;
- зіставлення показників фінансової бухгалтерської і не бухгалтерської звітності (звіт голови правління, директора компанії, фінансового огляду та ін.) що до дебіторської заборгованості та зобов'язань.

Особливу увагу необхідно приділити перевірці стану розрахунків, для чого рекомендується провести аналіз матеріалів інвентаризації розрахунків та актів звірок взаєморозрахунків.

Інвентаризація розрахунків полягає у виявленні за відповідними документами залишків, ретельній перевірці їх достовірності та обґрунтованості.

Предметна область дослідження

Інформація про наявність та рух безготівкових грошових коштів знаходить відображення на рахунку 31 "Рахунки в банках", в журналі №1, відомості 1.2, 1.3 та в звітності:

- форма №1 - розділ II у складі рядку 1165;
- форма №3;
- форма №5 - розділ VI "Грошові кошти" рядки 650-680.

При аудиті операцій з грошовими коштами використовуються наступні джерела інформації: банківські виписки по поточних та інших банківських рахунках, інші банківські документи, чекові книжки, корінці використаних чеків і анульовані чеки, а також дані синтетичного й аналітичного бухгалтерського обліку по всіх операціях із грошовими коштами, акти перевірок каси контролюючими органами.

Інформація про дебіторську заборгованість знаходить відображення на рахунках:

- 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи» (довгострокова);
- 34 – 39 (поточна).

Інформація про зобов'язання знаходить відображення на рахунках:

- п'ятого класу плану рахунків (довгострокова);
- шостого класу плану рахунків (поточна).

Під час аудиту аналізуються дані журналу №3 та відомостей до нього; в звітності:

- форма №1 - розділ I рядок 1040; розділ II рядки 1125-1155; розділ III; розділ IV.
- форма №5 - розділ IX «Дебіторська заборгованість».

При аудиті дебіторської заборгованості та зобов'язань використовуються наступні джерела інформації: договори, накладні, податкові накладні, банківські виписки по поточних та інших банківських рахунках, розрахункові відомості, а також дані синтетичного й аналітичного бухгалтерського обліку тощо.

3. Методологія аудиту безготівкових розрахунків

Оцінка системи внутрішнього контролю безготівкових розрахунків повинна підтвердити або спростувати такі вимоги щодо здійснення безготівкових розрахунків:

- несумісні обов'язки розподілені;
- безготівкові операції здійснюються у відповідності з чинним законодавством;
- усі операції з витрачання грошових коштів із рахунків у банках санкціоновані відповідною особою;
- усі безготівкові операції за надходженням відображаються в обліку;
- усі бартерні операції відповідають чинному законодавству і санкціоновані відповідною особою.

Тест оцінки СВК безготівкових розрахунків

Питання тесту СВК	
1. Загальні питання	
1.1	Безготівкові розрахунки здійснюються: <ul style="list-style-type: none"> – у національній валюті; – в іноземній валюті; – платіжними документами через банки; – з використанням векселів; – бартерні розрахунки
2. Поточний рахунок у національній валюті	
2.1	Наявність договору на банківське обслуговування
2.2	Наявність у працівників бухгалтерії нормативних документів, що регулюють безготівкові розрахунки в національній валюті
2.3	Форми розрахунків у національній валюті: <ul style="list-style-type: none"> – інкасова; – акредитивна; – вексельна; – за розрахунковими чеками

Питання тесту СВК	
2.4	Доручення на перерахування грошей із рахунка в національній валюті подаються: - на паперових носіях; - в електронному вигляді за допомогою системи "Банк-клієнт"
2.5	Право підпису на банківських документах (електронного підпису) має: — тільки керівник; — керівник і головний бухгалтер; — делеговано іншим посадовим особам
2.6	Наявність суцільної реєстрації платіжних доручень
2.7	Наявність пропусків у нумерації платіжних доручень
2.8	Регістри з обліку операцій на поточному рахунку в національній валюті формуються: — автоматизовано; — вручну
2.9	Банківські виписки з додатками групуються і підшиваються в хронологічному порядку
2.10	Доступ до комп'ютеризованого обліку операцій із руху коштів мають тільки особи яким він необхідний у межах службових обов'язків
2.11	Чи є в наявності акти (довідки) перевірок без готівкових розрахунків у національній валюті: — внутрішніх контрольних органів; — зовнішніх контрольних органів?
2.12	Чи були встановлені порушення в обліку безготівкових розрахунків у національній валюті: — внутрішніми контролюючими органами; — зовнішніми контролюючими органами?
3. Поточний рахунок в іноземній валюті	
3.1	Наявність договору на банківське обслуговування
3.2	Наявність у працівників бухгалтерії нормативних документів, що регулюють безготівкові розрахунки в іноземній валюті
3.3	Форми розрахунків в іноземній валюті: — банківський переказ; — документарне інкасо; — розрахунковими чеками; — документарний акредитив
3.4	Право підпису на банківських документах в іноземній валюті має: — тільки керівник; — керівник і головний бухгалтер; — делеговано іншим посадовим особам
3.5	Наявність окремих синтетичних регістрів для обліку руху коштів у різних валютах
3.6	Наявність суцільної реєстрації платіжних доручень на перерахування коштів в іноземній валюті
3.7	Наявність пропусків у нумерації платіжних доручень на перерахування коштів в іноземній валюті
3.8	Регістри обліку операцій на поточному рахунку в іноземній валюті формуються: — автоматизовано; — вручну
3.9	Банківські виписки з додатками групуються і підшиваються в хронологічному порядку
3.10	Облік руху коштів в іноземній валюті ведеться у двох валютах: в іноземній валюті розрахунків і національній валюті
3.11	Перерахунок залишку коштів в іноземній валюті здійснюється за курсом НБУ на дату звіту
3.12	У звітному періоді надходив виторг в іноземній валюті

Питання тесту СВК	
3.13	У звітному періоді здійснювалися операції з продажу іноземної валюти
3.14	Наявність замовлень на продаж іноземної валюти
3.15	Наявність замовлень на купівлю іноземної валюти
3.16	Наявність рахунків, відкритих в іноземних банках
3.17	Наявність кредитів в іноземній валюті
3.18	Наявність актів перевірок безготівкових розрахунків в іноземній валюті: – внутрішніми контролюючими органами; – зовнішніми контролюючими органами
3.19	Чи встановлені порушення в обліку без готівкових розрахунків в іноземній валюті: – внутрішніми контролюючими органами; – зовнішніми контролюючими органами?

Проведене тестування дає змогу дати оцінку системі внутрішнього контролю і бухгалтерського обліку, встановити ризик контролю й обліку та ризик не виявлення.

При низькому рівні ризику невиявлення аудитор може покластися на результати роботи суб'єктів внутрішнього контролю і зменшити кількість аудиторських процедур, при високому — кількість аудиторських процедур планується за максимум, і, за необхідності, може плануватися суцільна перевірка.

Перелік питань, які підлягають перевірці, визначається в *програмі аудиту* безготівкових розрахунків.

Тест оцінки СВК дебіторської заборгованості та зобов'язань

Питання тесту СВК	
<i>Контроль роботи з укладання договорів</i>	
1.1.	Чи є в наявності договори на реалізацію продукції (робіт, послуг)?
1.2.	Чи ведеться в хронологічному порядку реєстрація договорів на реалізацію продукції (робіт, послуг)?
1.3.	Чи беруть участь в укладанні договорів усі зацікавлені служби економічного суб'єкта?
1.4.	Чи ведеться контроль виконання договорів?
1.5.	Чи візує договори головний бухгалтер?
<i>Контроль розподілу функціональних обов'язків персоналу клієнта</i>	
2.1.	Чи залежить одержання авансів від виписки рахунків?
2.2.	Чи залежать виписка рахунків і відвантаження від роботи з коштами й іншим обліком дебіторської заборгованості?
2.3.	Чи залежать виписка рахунків від відправлення і збереження ТМЗ?
2.4.	Чи залежить контроль відповідності вимогам замовника від дебіторської заборгованості, бухгалтерського обліку і роботи з грошовими коштами?
2.5.	Чи залежить ведення аналітичного обліку дебіторської заборгованості від ведення Головної книги?
2.6.	Виписки по банківському рахунку розносить особа, не пов'язана з обліком дебіторської заборгованості та зобов'язань?
<i>Контроль системи обліку</i>	
3.1.	У період відпустки працівників, в обов'язок яких входить робота з дебіторською заборгованістю та зобов'язаннями, призначають виконувати їх обов'язок інших працівників бухгалтерії?

Питання тесту СВК	
3.2.	Доступ до комп'ютеризованих записів дебіторської заборгованості та зобов'язань обмежений тими особами, яким необхідний такий доступ у рамках їхніх службових обов'язків?
3.3.	Документи на відвантаження, попередньо пронумеровані, рахунки-фактури ведуться з належною перевіркою їх послідовності?
3.4.	Чи контролюються недійсні й невикористані рахунки?
3.5.	Чи використовуються затверджені преїскуранти для виставлення рахунків?
3.6.	Переліки рахунків дебіторів із розбивкою за термінами оплати складаються (і регулярно перевіряються) відповідною особою?
3.7.	Чи перевіряються виписані клієнтам рахунки відповідною особою перед відвантаженням?
3.8.	Відвантажені кількості звіряються з кількостями, за якими виставляються рахунки-фактури?
3.9.	Детальна звірка аналітичного обліку дебіторської заборгованості із синтетичним рахунком проводиться власником, менеджером, бухгалтером чи іншою відповідальною особою?
3.10	Чи класифікується дебіторська заборгованість за термінами оплати, чи перевіряється на повноту і точність відповідною особою?
3.11	Скарги замовників і питання, пов'язані з виставленням рахунків-фактур, контролюються і вирішуються вчасно?
3.12	Журнал замовлень ведеться і перевіряється регулярно для обліку невід-вантажених замовлень?
3.13	Рахунки-фактури:
	- порівнюються зі схваленими замовленнями на продаж
	- порівнюються з документацією на відвантаження
	- перераховуються на арифметичну точність
	- звіряються із затвердженими преїскурантами?
3.14	Записи в журналі реєстрації виписки рахунків періодично порівнюються з документами на відвантаження?
3.15	Сумарні підсумки (наприклад, сума партії) рахунків-фактур підбиваються щодня і порівнюються із записом у журналі-ордері?
3.16	Відповідна особа періодично порівнює фактичний продаж із плановим продажем і контролює суттєву різницю?
3.17	Адекватність резерву на покриття сумнівних боргів по рахунках періодично оцінюється відповідною особою?
3.18	Наявність актів звірки взаєморозрахунків
3.19	Наявність інвентаризаційних описів дебіторів, кредиторів
	Аналіз актів перевірок різними контролюючими органами
4.1.	Наявність актів перевірки дебіторської заборгованості контролюючими органами: - внутрішніми; - зовнішніми.
4.2.	Наявність помилок і фактів обману, виявлених контролюючими органами: - внутрішніми; - зовнішніми.
4.3.	Суттєвість помилок і фактів обману, виявлених контролюючими органами: - суттєві; - несуттєві.
4.4.	Інші питання, що стосуються дебіторської і кредиторської заборгованості.

Програма аудиту безготівкових розрахунків

Аудиторські процедури	
<i>Рахунки в національній валюті</i>	
1.1	Перевірка наявності всіх прибуткових і видаткових документів, відображених у банківських виписках по рахунку
1.2	Перевірка наявності всіх банківських виписок
1.3	Перевірка відповідності дат платіжних доручень датам у банківських виписках
1.4	Перевірка повноти оприбуткування коштів, зданих із каси на поточний рахунок
1.5	Перевірка правильності заповнення платіжних доручень
1.6	Звірка відповідності контрагентів за платіжними документами і за журналом-ордером
1.7	Таксування оборотів у виписках банку
1.8	Розрахунок залишків по рахунку на кінець дня
1.9	Перевірка правильності застосовуваної кореспонденції рахунків і повноти відображення операцій по розрахунковому рахунку в журналі-ордері
1.10	Звірка оборотів і залишків у виписках банку та в Головній книзі
1.11	Зіставлення сум, відображених у фінансовій звітності, із залишком у регістрах бухгалтерського обліку й у Головній книзі
<i>Рахунки в іноземній валюті</i>	
2.1	Перевірка наявності всіх банківських виписок
2.2	Перевірка наявності всіх прибуткових і видаткових документів, відображених у банківських виписках по рахунку
2.3	Перевірка відповідності даних виписок банку сумам, зазначеним у прикладених до них первинних документах
2.4	Звірка відповідності контрагентів за платіжними документами і за журналом
2.5	Перевірка своєчасності зарахування валютного виторгу на транзитний рахунок
2.6	Перевірка своєчасності відображення в обліку обов'язкового продажу валюти
2.7	Перевірка правильності відображення в обліку доходів і витрат від реалізації іноземної валюти
2.8	Перевірка правильності сплати банку комісійної винагороди за проведення розрахунків в іноземній валюті й здійснення конверсійних операцій
2.9	Перевірка правильності застосування курсу валюти при відображенні операцій у національній валюті
2.10	Перевірка правильності визначення курсових різниць на дату операції і на кінець звітного періоду
2.11	Звірка оборотів і залишків у виписках банку та в Головній книзі
2.12	Зіставлення сум, відображених у фінансовій звітності, із залишком у регістрах бухгалтерського обліку й у Головній книзі
2.13	Складання переліку виявлених порушень
2.14	Направлення запиту на підтвердження залишків на рахунках

Для підтвердження банками залишків на рахунках суб'єкта господарювання аудитор із відома керівника клієнта готує запит до банку про підтвердження залишків. Запит готується на бланку клієнта за двома підписами (клієнта й аудитора).

У разі встановлення розбіжностей у залишках на певну дату проводиться глибинний тест, при якому аудитор проводить такі процедури:

- 1) простежує, з якого часу спостерігаються розбіжності залишків по рахунку;
- 2) у періоді, в якому встановлено розбіжності, проводить суцільну перевірку

господарських операцій щодо руху грошових коштів;

3) при встановленні господарських операцій, які не знайшли відображення в бухгалтерському обліку або відображені неправильно, аудитор вимагає пояснень у відповідальних осіб з метою встановлення абсолютної істини;

4) готує інформацію клієнту про встановлені розбіжності та рекомендації про їх усунення (виправлення).

До програми аудиту дебіторської заборгованості та зобов'язань входять такі питання:

- 1) контроль наявності, якості та реєстрації укладених договорів;
  - 2) звірка залишків по розрахунках за даними Головної книги, синтетичного й аналітичного обліку;
  - 3) перевірка правильності створення і використання резерву сумнівних боргів;
  - 4) контроль повноти й реальності відображення господарських операцій по безготівкових розрахунках у первинних документах;
  - 5) контроль правильності розрахунків у первинних документах (як за кількістю, так і за вартістю);
  - 6) контроль відповідності та своєчасності облікової реєстрації (аналітичний, синтетичний, зведений синтетичний облік);
  - 7) перевірка розрахунків за товарообмінними операціями;
  - 8) перевірка безнадійної дебіторської та кредиторської заборгованості;
  - 9) перевірка розрахунків за претензіями та з відшкодування завданих збитків;
  - 10) перевірка розрахунків щодо зовнішньоекономічної діяльності;
  - 11) перевірка забезпечення зобов'язань;
  - 12) перевірка претензійної роботи й роботи внутрішнього аудитора;
- інші питання, що стосуються аудиту дебіторської заборгованості і зобов'язань.

Найтипівіші помилки бухгалтерів та факти зловживань щодо безготівкових розрахунків, зобов'язань і дебіторської заборгованості:

- заміни виписок банку іншими або виправлення відповідних сум, що свідчать про погашення дебіторської заборгованості (для виявлення цих фактів слід зробити запит у банк та до підприємств-дебіторів);
- зарахування отриманих сум дебіторської заборгованості на погашення заборгованості невідповідних дебіторів-платників;
- неправомірне здійснення бартерних операцій для погашення дебіторської заборгованості;
- списання недостач та крадіжок за рахунок збільшення дебіторської заборгованості;
- невідповідність даних синтетичного й аналітичного обліку дебіторської заборгованості та зобов'язань;
- приховування дебіторської заборгованості та зобов'язань шляхом відображення у Балансі згорнутого залишку замість розгорнутого;
- неправильне визначення (оцінка) сум дебіторської заборгованості та зобов'язань у зв'язку з коливанням курсу валют на дату складання Балансу при розрахунках в іноземній валюті;

- неправильний розрахунок суми резерву безнадійної дебіторської заборгованості;
- відображена дебіторська заборгованість не належить підприємству;
- зарахування дебіторської заборгованості у валюту Балансу не за чистою реалізаційною вартістю, а за початковою вартістю виникнення (наслідком є завищення активів).